

Anca JURCHESCU

Delia VOICU

Stafia Ivonelor ucise

Anca Maria Colțeanu citește textul lui Gombrowicz într-o cheie mistică. *Ivona* renaște, ciclic, pentru a reaminti păcatul crimei, pentru a stârni mărturisirea, pentru a oferi posibilitatea salvării și pentru a se supune, fără împotrivire, jertfirii. În fața ei nu se poate ascunde nimic: adevăruri tănuite ies la iveală, tarele umane se revelează în cele mai schimonosite forme. Provoacă reacții violente, de la dispreț și batjocură până la dorința de a ucide. Lasă, în urma ei, lumea la fel de păcătoasă transformându-se, prin moarte, în lumină și apoi, din nou, într-o fetiță care apare la orizont, spre a-și urma *drumul* – o imagine tulburătoare, aceeași cu care începe și se sfârșește reprezentația. Dacă textul pornește și se termină cu descrierea Curții – o societate inconsistentă și falsă – regia preferă,

păstrând aceeași structură, „în cerc“, mutarea accentului dramatic pe figura eroinei. Ea este, într-o primă fază, o păpușă cu chip de porțelan, acționată, parcă, de sfori invizibile, purtată pe brațe, târâtă, aruncată. Treptat, paloarea acestui chip începe să sperie. Teama îl cuprinde, în special, pe *Rege*. El își amintește cum a împins la sinucidere, în tinerețe, o biată lenjereasă pe care o violase. Voalul ciudat ce împodobeste capul păpușii duce, încet-încet, cu gândul, la cel purtat de mirese. Albul obrazului devine spectral, semnificând, pe măsură ce nelegiuirea se reactualizează în memorie, stafia acelei tinere moarte, stafia *Ivonelor* ucise. Prezența enigmaticii făpturi înfricoșează, făcându-se simțită permanent, ca o obsesie. Chiar și atunci când nu apare pe scenă, umbra ei se ivește pe un

panou în fundal, înălțându-se dominator. În secvența banchetului – ospățul ritual în timpul căruia a fost sacrificată, conform planului, eroina – raporturile se inversează: Curtea devine un ansamblu de marionete, o lume dezumanizată, fără conștiință și fără acces la simbolurile creștine. Acest univers este creația (și oglinda) *Regelui*, un prețios ridicol, un frustrat, un tiran penibil de care toți ascultă, sacrificându-se, la rândul lor, dar involuntar. El conduce prin șantaj și abuz. Își vedește, cu fiecare gest, cu fiecare cuvânt, natura joasă. Formează, împreună cu *Regina* rubicondă, un cuplu comic. Când sunt singuri, Maiestatea Sa i se adresează consoartei brutal, terorizând-o cu cele mai meschine amenințări și constrângeri: „Margareto (...), adună-ți eleganța, distincția, manierele alese, că doar de-asta te țin! Hai odată, bucătăreaso, fii regină!”. Interpreții perechii regale (Cristian Szekereș și Luminița Stoianovici) nu acoperă, din păcate, toate nuanțele partiturilor. Trupa teatrului, deși sensibil redresată față de stagiunile trecute, nu se află, încă, într-o formă artistică mulțumitoare – realitate ce se resimte, nefericit, și în montare. Un rol ratat (de fapt, o eroare de distribuție) este cel al *Principelui Filip*. În ciuda înzestrării artistice (dovedită în *Evangelhia după Toma*) și fizice, Kocsárdi Levente nu izbutește – probabil și din cauza efortului cu care vorbește în limba română – să contureze un portret convingător acestui erou important. Se distinge, în schimb, cu strălucire Claudia Ieremia (*Iza*), Pavel Bartoș (*Chiri*) și Ion Rizea (*Ciprian*). Performanța desăvârșită îi aparține Ancăi Jurchescu. Ea reușește să imprime *Ivonei* fragilitatea, misterul și o stranie senzație de *au delà*, făcând din acest dificil de întrupat personaj, o creație valoroasă și originală.

Regizoarea a colaborat admirabil cu Krisztina Nagy, autoarea excepționalei scenografii – o realizare impecabilă, deopotrivă austeră și poetică – ce a impresionat prin acuratețe și prin forța esențializării.

Anca Maria Colțeanu a știut să aprecieze și să valorifice o șansă rară, aceea de a lucra într-un climat cultural autentic, climat pe care profesorul Cornel Ungureanu s-a străduit să-l impună în teatru, de la începutul directoratului său. Rafinatul spectacol timișorean a fost, la puțin timp după premieră, selecționat la *Festivalul Gombrowicz* de la Radom.

Teatrul Național din Timișoara – Ivona, Princesa Burgundiei de Witold Gombrowicz. Traducerea: Olga Zaïcik. Regia: Anca Maria Colțeanu. Scenografia: Krisztina Nagy. Asistent scenografie: Monica Grand. Percuție: Vasile Dolga. Cu: Anca Jurchescu, Cristian Szekereș, Luminița Stoianovici, Kocsárdi Levente, Valentin Ivanciuc, Claudia Ieremia, Pavel Bartoș, Ion Rizea, Ana Serghie Ionescu, Luminița Tulgara, Romeo Ioan, Dorin Dragoș, Laura Avarvari, Alina Reus, Alexandru Reus, Cătălin Ursu, Ruslan Rotaru, Radu Berzescu, Unna Ivona Titz. Data premierei: 14 februarie 2001.

